

Högskolan Dalarna
Rektor

Luntmakargatan 13, Box 7851,
SE-103 99 Stockholm, Sweden
Tfn/Phone: +46 8 563 085 00
Fax: +46 8 563 085 50
hsv@hsv.se, www.hsv.se

Jana Hejzlar
08-563 088 19
Jana.hejzlar@hsv.se
BESLUT

2011-01-18
Reg.nr 641-933-10

Beslut om tillstånd att utfärda ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i gymnasieskolan

Högskoleverket beslutar att ge Högskolan Dalarna tillstånd att utfärda ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i gymnasieskolan i följande ämnen: historia, religionskunskap, samhällskunskap, svenska, svenska som andraspråk, engelska, franska, spanska, tyska samt bild.

Ansökan och ärendets hantering

Högskolan Dalarna har ansökt hos Högskoleverket om tillstånd att utfärda ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i gymnasieskolan i ämnena matematik, historia, religionskunskap, samhällskunskap, geografi, svenska, svenska som andraspråk, engelska, franska, spanska, tyska, idrott och hälsa samt bild.

För granskning av ansökan har Högskoleverket utsett följande bedömare: universitetslektor Christina Hultgren, Högskolan i Gävle (ordförande); universitetslektor Håkan Sollervall, Linnéuniversitetet (ordförande); lärarstuderande Diego Alfaro, Malmö högskola; lärarstuderande Ewa Axelsson, Högskolan Kristianstad; docent Jette Benn, Århus universitet; universitetslektor Cecilia Björklund Dahlgren, Luleå tekniska universitet; universitetslektor emerita Gerd Brandell, Lunds universitet; lektor Tua Ericsson-Knif, Svenska handelshögskolan i Åbo; fil. dr. Lars Geschwind, Technopolis group; professor Gunnar Gjone, Universitetet i Oslo; lektor Conrad Hagen, Universitetet i Stavanger; professor emerita Torlaug L. Hoel, NTNU i Trondheim; professor Gunilla Holm, Helsingfors universitet; lektor Lisen Häggblom, Åbo Akademi; universitetslektor Maj-Lis Hörnqvist, Luleå tekniska universitet; docent Jörgen Johansson, Högskolan i Halmstad; lektor Helge Kastrup, Professionshögskolan UCC i Köpenhamn; professor Rune Krumsvik, Universitetet i Bergen; professor Maria Lennernäs, Högskolan Kristianstad; dekan Nils-Georg Lundberg, Professionshögskolan UCC Nordjylland; lärarstuderande Johan Lundmark, Uppsala universitet; docent Gunilla Molloy, Stockholms universitet; docent

Maarit Mutta, Åbo universitet; professor Liv Merete Nielsen, Högskolan i Oslo; universitetslektor Anita Norlund, Högskolan i Borås; professor Christina Nygren-Landgårds, Åbo Akademi; universitetslektor Eva Olofsson, Umeå universitet; professor emeritus Aadu Ott, Göteborgs universitet; lektor Helle Rønholt, Köpenhamns universitet och professor Tobias Werler, Högskolan i Volda. Därutöver har professor Bengt Brendemoen, Universitetet i Oslo; försteamanuensis Anne Margrete Fiskvik, NTNU i Trondheim och Universitetet i Stavanger; lektor Fie Høystrup, Professionshögskolan UCC i Köpenhamn; lektor Bergthora Kristjansdottir, Professionshögskolan UCC i Köpenhamn; professor emeritus Lauri Lindgren, Åbo universitet; försteamanuensis Dag Jostein Nordaker, Universitetet i Stavanger och professor Staffan Wahlgren NTNU i Trondheim bistått bedömargruppen inom sina sakområden.

Underlag för bedömningen har varit högskolans ansökan samt intervjuer den 1 oktober 2010 med representanter för högskolan. Bedömargruppens yttrande bifogas.

Bedömning

Bedömning har gjorts utifrån de krav som ställs i högskolelagen och högskoleförordningen och utifrån de kvalitetsaspekter och kriterier vid examenstillståndsprövningar som Högskoleverket har utarbetat med hänsyn tagen till examensbeskrivningen för denna yrkesexamen.

Bedömargruppens yttrande innehåller dels en sammanfattande bedömning per aspekt, dels en samlad bedömning. Ledamöter i bedömargruppen har inte medverkat i bedömningar där jäv föreligger.

Bedömargruppens samlade bedömning är att Högskolan Dalarna har förutsättningar att ge ämneslärarutbildning med inriktning mot arbete i gymnasieskolan med tillfredsställande kvalitet i ämnena historia, religionskunskap, samhällskunskap, svenska, svenska som andraspråk, engelska, franska, spanska, tyska samt bild. Högskoleverket instämmer i denna bedömning.

Bedömargruppens samlade bedömning är att Högskolan Dalarna inte har förutsättningar att ge ämneslärarutbildning med inriktning mot arbete i gymnasieskolan med tillfredsställande kvalitet i ämnena matematik, geografi samt idrott och hälsa. Högskoleverket instämmer i denna bedömning.

Beslut

Högskoleverket beslutar att ge Högskolan Dalarna tillstånd att utfärda ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i gymnasieskolan i följande ämnen: historia, religionskunskap, samhällskunskap, svenska, svenska som andraspråk, engelska, franska, spanska, tyska samt bild.

Beslut i detta ärende har fattats av universitetskanslern Lars Haikola efter föredragning av utredaren Jana Hejzlar i närvaro av stabschefen Lennart Stähle och avdelningschefen Magnus Hjort.

I ärendets beredning har även utredarna Tomas Egeltoft, Sara Monaco, Joakim Palestro och Karl Weigelt deltagit.

Lars Haikola

Jana Hejzlar

Kopia till:
Utbildningsdepartementet
Ledamöterna i bedömargruppen

Bedömagruppens yttrande

Högskolan Dalarna

– ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i gymnasieskolan¹

Utbildningens förutsättningar

Lärreresurs

Antalet lärare står överlag i proportion till undervisningens planerade omfattning. Kontinuiteten i termer av tillsvidareanställda är också tillfredsställande i samtliga ämnen. Generellt finns en god balans mellan å ena sidan vetenskaplig kompetens i ämnen och ämnesdidaktik och å andra sidan professionserfarenhet, även om den vetenskapliga kompetensen i ämnesdidaktik är betydligt svagare.

Den vetenskapliga kompetensen i matematikdidaktik är tillfredsställande. Det finns dock för få disputerade lärare i ämnet matematik. Lärarna har generellt lite tid för forskning och kompetensutveckling. Sammantaget är lärarresursen i matematik inte tillfredsställande för inriktningen mot gymnasieskolan.

Inom de samhällsorienterande ämnena historia, religionskunskap, samhällskunskap samt i geografi är den vetenskapliga ämneskompetensen tillräcklig. I samhällskunskap bedöms lärarkapaciteten i delämnena statsvetenskap och nationalekonomi dock som något svag. Geografiämnet kompetens i naturgeografi är svag. I historia, religionskunskap och samhällskunskap är den ämnesdidaktiska kompetensen tillfredsställande. Inom främst historia, men även religionskunskap, bedrivs ämnesdidaktisk forskning. I samhällskunskap är den ämnesdidaktiska kompetensen svagare. I ämnet geografi finns endast en adjunkt upptagen som ämnesdidaktiker. I övrigt saknas tydlig redovisning av den ämnesdidaktiska kompetensen i geografi vilket inte är tillfredsställande och bedöms som otillräckligt för att undervisa mot inriktning gymnasieskolan.

I svenska har lärarna vetenskaplig ämneskompetens. Den ämnesdidaktiska kompetensen är tillfredsställande med disputerade i ämnesdidaktik samt forskning inom området.

I svenska som andraspråk finns lärarresurs med vetenskaplig kompetens i ämne och ämnesdidaktik med både disputerade ämnesdidaktiker och disputerade som bedriver forskning av ämnesdidaktisk relevans.

Den vetenskapliga ämneskompetensen är tillräcklig i de moderna språken engelska, franska, spanska och tyska. I språkämnena finns ingen lärare som har

---

¹ Sökta ämnen: matematik, historia, religionskunskap, samhällskunskap, geografi, svenska, svenska som andraspråk, engelska, franska, spanska, tyska, idrott och hälsa samt bild.

disputerat i didaktik, men flera har en didaktiskt relaterad forskningsprofil. Det finns till exempel forskningsprojekt med inriktning mot språkinläring och språkdiraktik samt adjunkter med magisterexamen i didaktik.

Lärreresursen i idrott och hälsa är inte tillfredsställande. Den vetenskapliga kompetensen i ämne och ämnesdidaktik inom både det naturvetenskapliga och humanistiskt/samhällsvetenskapliga området är mycket begränsad.

I bild är den vetenskapliga ämneskompetensen mindre tillfredsställande. Även den ämnesdidaktiska kompetensen är mindre tillfredsställande då det saknas disputerade i bilddidaktik. Det finns dock en disputerad didaktiker inom närliggande område. Sammantaget bedöms ändå lärreresursen i bild som tillfredsställande med konstnärlig kompetens inom bildproduktion.

För den utbildningsvetenskapliga kärnan finns en tillräckligt omfattande och bred vetenskaplig kompetens.

Lärarna har generellt liten tid för kompetensutveckling enligt tabellerna (5 procent) vilket inte är tillfredsställande. Det finns möjlighet att söka medel internt för kompetensutveckling även om det är oklart hur stor omfattningen är. Därutöver kan lärarna söka strategiska medel.

Vi bedömer sammanfattningsvis att aspekten lärreresurs är tillfredsställande i den utbildningsvetenskapliga kärnan och i samtliga sökta ämnen utom matematik, geografi samt idrott och hälsa.

Utbildningsmiljö

Utbildningen som helhet ges i en forskande miljö som av allt att döma även tillhandahåller goda förutsättningar för studenterna att utveckla ett kritiskt och kreativt förhållningssätt. Utöver det nationella samarbetet bedrivs internationellt samarbete som berikar utbildningsmiljön. En viss skillnad kan dock märkas mellan ämnesområdena.

Forskningsmiljön i matematik måste betecknas som begränsad och inget samarbete sker med gruppen av lärare i matematik vid ingenjörsutbildningarna vid lärosätet. Nyligen har samverkan med Karlstads universitet och Örebro universitet inletts för att stärka forskningsmiljön i matematikdidaktik och även svenskämnets didaktik.

Utbildningsmiljön i ämnet idrott och hälsa är begränsad då det saknas resurser inom det humanistisk-samhällsvetenskapliga området. Den naturvetenskapliga miljön relaterad till idrott och hälsa är tillfredsställande. Såväl det nationella som det internationella samarbetet är dock begränsat.

Utbildningsmiljön inbegriper en fungerande organisation som säkrar att den verksamhetsförlagda utbildningen erbjuds inom relevant verksamhet och område. Studenter från högskolan, verksamma lärare och högskolans lärare deltar i planeringen av den verksamhetsförlagda utbildningen.

Vi bedömer sammanfattningsvis att aspekten utbildningsmiljö är tillfredsställande i den utbildningsvetenskapliga kärnan och i samtliga sökta ämnen utom idrott och hälsa.

Utbildningens genomförande

Styrdokument

Utbildningsplanen innehåller lärandemål som utarbetats i enlighet med examensordningen och anger en struktur för ämneslärarprogrammet med inriktning mot gymnasieskolan.

Helheten av styrdokumentet bedöms som tillfredsställande. Kursplanerna i den utbildningsvetenskapliga kärnan och i samtliga sökta ämnen är tillfredsställande med avseende på lärandemål, förväntade studieresultat och innehåll i enlighet med examensordningen.

Kursbeskrivningen för ämnet engelska innehåller dock i vissa kurser alltför många delmål och ger ett ostrukturerat intryck. Uppdelningen på delkurser gör dock kursuppläggningsen tydligare.

Vi bedömer sammanfattningsvis att aspekten styrdokument är tillfredsställande.

Undervisning, kurslitteratur, examination

Kursplanerna i matematik och matematikdidaktik är desamma upp till 60 högskolepoäng för gymnasiet och 7–9-utbildningen. Matematik och matematikdidaktik är placerade i olika kurser som läses parallellt. Delar av matematikdidaktiken läses i kurser inom pedagogiskt arbete. Hur integrationen mellan ämne och ämnesdidaktik genomförs är inte klarlagt. För de senare matematikkursernas innehåll finns inga didaktiska inslag utom via den verksamhetsförlagda utbildningen, som inte kan anses vara tillräckligt. Mål och innehåll för kurserna i matematik och matematikdidaktik är dock väl valda med avseende på progression.

Undervisningsformerna, kurslitteratur och examinationsformerna säkrar forskningsanknytning och progression i historia, religionskunskap, samhällskunskap och geografi.

Kurslitteraturen i svenska är aktuell och examinationsformerna varierade. Uppsatsen i svenska skrivs med ämnesdidaktiskt innehåll.

I svenska som andraspråk är kursstrukturen genomtänkt och man lyckas täcka många angelägna och relevanta aspekter. Litteraturen är varierad men examinationsformerna är schablonmässigt beskrivna. Progressionen för de blivande gymnasielärarna är tydlig.

Ämne och ämnesdidaktik integreras på kursnivå i engelska, franska, spanska och tyska. Den språkdiraktiska kurslitteraturen är dock inte tillräckligt reflekterad.

rad i vissa språk, till exempel franska. Examensarbetet skrivs utifrån en didaktisk frågeställning. Progressionen är tillfredsställande.

I idrott och hälsa redovisas inte undervisningsformerna, men kursplanerna tyder på att vissa kurser är rena teori- och andra rena praxiskurser. Examinationsformerna beskrivs översiktligt och likartat för samtliga kurser. Litteraturlistorna har en del svagheter. Samma kurslitteratur återkommer på flera nivåer, internationellt relaterad litteratur är av begränsad omfattning, särskilt sådan som lyfter fram ämnets specifika didaktiska frågor.

I bild är kurslitteraturen varierad. Ämnets praktiska profil kommer fram, men den teoretiska och ämnesdidaktiska ramen är något oklar vilket är mindre tillfredsställande. Varierande undervisningsformer förekommer.

Kursplanerna i den utbildningsvetenskapliga kärnan visar på bra progression. Kurserna är tydligt placerade i utbildningsstrukturen.

Examinationen av den verksamhetsförlagda utbildningen är tillfredsställande. Lärosätets lärare examinerar med underlag från handledaren vid skolan vid ett tillfälle i mitten av perioden och ett i slutet, båda gångerna sker det genom trepartssamtal. Handledaren har utvecklade kriterier att utgå från och bedömningskriterierna förefaller rimliga.

Vi bedömer sammanfattningsvis att aspekten undervisning, kurslitteratur och examination är tillfredsställande i den utbildningsvetenskapliga kärnan och i ämnena matematik, historia, religionskunskap, geografi och samhällskunskap, svenska, svenska som andraspråk, engelska, franska, spanska, tyska, bild, men inte i idrott och hälsa.

Säkring av examensmålen

Lärosätet har visat att det finns system för att dokumentera kraven med avseende på olika typer av examination. Det finns en kurshandbok vid kursens start som gör kraven kända för studenten. I idrott och hälsa är dock inte kraven tydligt beskrivna.

Lärosätet har också visat att det finns system för att säkra att utbildningen ger studenterna förutsättningar att nå examensmålen.

Vi bedömer sammanfattningsvis att aspekten säkring av examensmålen är tillfredsställande.

Samlad bedömning

Vår samlade bedömning är att Högskolan Dalarna har förutsättningar att ge ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i gymnasieskolan med tillfredsställande kvalitet i ämnena historia, religionskunskap, samhällskunskap, svenska, svenska som andraspråk, engelska, franska, spanska, tyska och bild. Vi rekommenderar Högscoleverket att tillstyrka ansökan för dessa ämnen.

Vår samlade bedömning är att Högskolan Dalarna inte har förutsättningar att ge ämneslärarutbildning med inriktning mot arbete i gymnasieskolan med tillfredsställande kvalitet i ämnena matematik, geografi samt idrott och hälsa. Vi rekommenderar Högskoleverket att avslå ansökan för dessa ämnen.